

Medlemsblad för Svensk-Lettiska Föreningen

Nr 3 (36) 2005, september

Ordförande: Torgny Wiktorsson, tel 08-782 92 19, 070-782 92 19,
e-post: torgny@kubs.se
Redaktion: Rune Bengtsson, Siargatan 11, 5 tr, 118 27 STOCKHOLM
tel 08/740 42 53, 782 26 37, e-post: rune.bengtsson@prv.se
Postgiro: 94 86 93-7, medlemsavgift 150 kr
Hemsida: www.svensklettiska.se

Inbjudan till medlemsmöte

Måndagen den 24 oktober kl 18.00 anordnar föreningen medlemsmöte på temat

”Att starta och förvärva bolag i Lettland”

Två svenska företagare berättar om sina erfarenheter:

Andres Sjöberg, SIA Angerman, berättar hur det är att starta ett litet eller medelstort företag.

Kjell Lindström, Teliasonera AB, berättar om hur det går med Teliasoneras intresse att förvärva Lattelekom och LMT (Latvijs Mobilais Telefons)

Lokal: TCO- huset, Grev Turegatan 33, Stockholm

Seminarie serie: Flykten från Baltikum

Stockholms Universitet anordnar en seminarie serie på temat ”Flykten från Baltikum” under hösten 2005. Platsen för seminarierna är Stockholms Universitet, Arrheniuslaboratorierna, sal G. Tiden är 18.00-20.00.

28 september:	Kārlis Kangeris: ”Baltikum och balter i svensk politik och i samhället”.
12 oktober:	Raimo Raag: ”Flyktingar från Baltikum till Gotland 1944”.
19 oktober:	Baiba Bela-Krumiņa: ”Preservation and Transmission of Latvian Identity in Exile”.
9 november:	Aina Siksnā: “Sorg och kreativitet – inblick I de baltiska flyktingarnas mentalitet efter flykten från hemlandet 1944-45”.
23 november	Juris Kronbergs: ”Om lettisk litteratur i Sverige”.
30 november:	Litterär kabaret.

På skraltig ledning från Turin

Ordföranden har ordet

Hösten kommer obevekligen allt närmare. Och det är då lätt att drömma sig tillbaka till sommarens upplevelser. Vi är säkert många som fick möjlighet att besöka Lettland och återuppliva våra kontakter med vänner och släktingar. Och andra fick kanske möjligheten att ta emot gäster från Lettland här i Sverige. Transportmöjligheten mellan våra länder har länge varit i fråga som nu verkar få allt bättre lösningar. Ryanair till Skavsta verkar fullbokad varje avgång och snart hoppas vi se en mer permanent lösning på sjötransporten till Riga.

Själv var jag några sommarveckor på olika platser i Lettland, Litauen och Kaliningrad. Och det är ibland svårt att hänga med i utvecklingen. Både den som är positiv och den som är negativ. Ett väldigt påtagligt intryck från denna sommar var den oerhörda växtligheten efter försommarens regn. Men inte bara gräset växte, också priserna steg kraftigt. Nu känns verkligen den inflation på över 6 % som Lettland har just nu. Den politiska viljan eller förmågan att styra den utveckling verkar mycket begränsad.

I början av hösten hade vi från föreningens sida möjlighet att säga farväl till ambassadör Bertulis och hans fru. De år de varit i Sverige har varit framgångsrika avseende ett betydligt utvecklat samarbete. Och vi ser med stor förväntan fram mot att få fortsätta på den inslagna vägen med den tillträdande ambassadören.

Välkomna till det höstens och vinterns medlemsaktiviteter. Ni kan läsa mer om den på ett annat ställe i detta medlemsblad. Men vi vill fortfarande gärna ha en dialog med er och förslag på fler aktiviteter av intresse.

Torgny Wiktorsson

Direkt från Riga

Rapport från styrelseresan

Årets resprogram var att besöka våra kontaktpunkter i Riga: Röda Korset, svenska ambassaden och Lettisk-svenska föreningen.

Vi började med ett besök hos Röda Korsets huvudkontor. Vi hade i förväg meddelat att vi ville ha en redovisning av hur medlen ur kungafonden, som vi skickat över det senaste året, hade använts. Pengarna har tidigare år gått till ett soppkök i en av Rigas fattigaste stadsdelar, men denna verksamhet har upphört (på grund av problem med lokalerna), och därför ville vi veta på vilket sätt medlen nyttjats istället. Vi fick en skriftlig redovisning och en muntlig redogörelse. Pengarna har fördelats mellan de olika Röda Kors-regionerna och har i vissa fall använts till soppkök, i andra regioner har man istället gett livsmedelspaket till behövande individer. I redovisningen framgick hur många matportioner och livsmedelspaket som distribuerats. Ifall Röda Korset kan få stöd från kungafonden via oss även i framtiden vill de fortsätta på samma sätt, att fördela pengar mellan de regioner som bedriver social hjälpverksamhet. Vi fick en plan och budget för insatser för 2006. Efter denna genomgång reste vi till den lokala Röda Kors-föreningen i Pardaugava. Där arbetar fem volontärer, alla pensionerade kvinnor med en yrkesbakgrund inom socialvård eller sjukvård och lång erfarenhet inom Röda Korset. De delar ut insamlade kläder, sängkläder och andra saker till behövande och för noggrann bok över var enda artikel som lämnats ut, vem som fått den, vilket datum och vilken kategori behövande som mottagaren tillhör. Kategorierna var invalider, fattigpensionärer, stora barnfamiljer, personer som kommit ut från fängelse, barnhemsbarn som ställts på gatan då de fyllt 18, familjer vars hem brunnit ner mm. Vidare försöker de ordna fikakväll för ensamma pensionärer i samband med julen och andra stora högtider. Detta förutsätter att någon ställer en lokal till deras förfogande. Kakor till fikaten har de senaste åren skänkts från Tyskland! De håller även kurser i hjärt-lungräddning och första hjälpen för skolungdomar, samt har medlemmar som ingår i Riga stads beredskapsstyrka vid katastrofer. De skulle vilja dela ut matpaket till behövande, eller julklappar till barnen på de lokala barnhemmen, om det fanns pengar till detta.

Vårt intryck från detta besök var mycket positivt - det råder god ordning och de som arbetar har lång erfarenhet. Vi kommer därför att kunna skriva en bra rapport till kungafonden i samband med att vi äskar medel för fortsatt stöd till Röda Korset.

Nästa besök var på svenska ambassaden, där vi träffade ambassadör Göran Håkansson och andresekreteraren Inga-Lill Åberg, som handhar kulturfrågor, administration mm. De visade ett stort intresse för vår verksamhet och vårt kontaktnät, både i Lettland och bland lettlandsintresserade i Sverige. Samtalet ledde fram till att vi lovade försöka hitta personer i Sverige som kan berätta om skolpolisverksamhet i samband med en Sverigevecka i Talsi i november. Det andra som ambassaden sökt efter med ljus och lykta är en glasblåsare som har en flyttbar glasugn och som på ideell basis skulle vara intresserad av att komma till Lettland i samband med någon hantverksmessa eller liknande. Intresset är stort från lettisk sida, men det finns inte pengar till att betala lön åt någon svensk "gästlärare". Om du har kontakter inom ovanstående områden - kontakta någon i styrelsen omgående.

Vår tredje sammankomst var med Förbundet Lettland-Sverige. Föreningen ordnar sammankomster på vardagskvällar och uppmärksammar då svenska högtider som Gustaf Adolfsdagen, Lucia och Valborg. De önskar av oss att vi kommer till deras möten och berättar om något som har intresse för deras medlemmar (och det kan vara vad som helst). Vi lovade att försöka medverka vid några tillfällen i framtiden. Du som kan tänka dig en kväll med dem, maila till lidijatregute@hotmail.com. Lidija talar svenska och kan tolka ett föredrag till lettiska, så språket är inget hinder.

Förutom ovan beskrivna kontakter så passade vi naturligtvis på att sköta våra personliga kontakter i Lettland, med allt från tandläkare, bilförsäkringar och bankärenden till bokhandlare och delikatessjakt på markanden. Större delen av helgen sken solen och Riga visade sig från sin bästa sida.

Kerstin Aronsson

Rapport från Liepāja:

Klarar vi väst-ekonomin?

Inflationen som lugnade sig förra hösten tog sig igen efter regeringens ingripande. Att lats skulle knytas till euro någon gång innan valutaövergången var väntat men nu kom förändringen väldigt snabbt. Alla stater tycker det är trevligt att devalvera, men skammen håller dem borta. Tiden inför ett valutabyte är ett fantastiskt tillfälle. Såväl stat som företag har flera möjligheter att trixa utan att det kallas devalvering. Den tidigare valutakorgen med i huvudsak us-dollar och till mindre del euro, pund och yen skulle rimligt nog avskaffas till förmån för ett i stort sett totalt euro-beroende. Tillfället gavs i december då lats stod mycket lågt mot euron. Staten slog till och avrundade dessutom nedåt.

Nu gav det ju nytt bränsle till prishöjningar och vi hade äntligen tillfälle att lära av västeuropéerna och hyfsade liksom de till priser i möjligaste mån, i alla fall vi som kunde. Eftersom jag själv är i turist- och hotellbranschen med till största del utländska kunder varav många tror att vårt EU-inträde innebar att vi också gått över till euro, införde vi förstås euro-priser liksom andra i branschen. Andra är de som tar saftigt betalt i euro (jag ser till att bara tjäna lite grann extra). Så lyckades vi få fart på inflationen igen.

Ogräs i jorden...

Det finns fler anledningar. EU:s stöd till jordbruket och den smidigare exporten har gjort att bönderna morskat upp sig och slutat arbeta ideellt. Matvaror har stigit kraftigt i pris. Å andra sidan kan Lettland möjligen bli den blomstrande livsmedelsproducent den var till 1939 innan Sovjet införde sin kvävande matta över landet. Tistlar, rödven och enstaka kortvuxen säd trängs nu undan till förmån för välväxande åkrar. Jordbruk kan bli en attraktiv arbetsplats för fler än några få entusiaster och i övrigt folk som inte orkat lyfta ändan från kolchosen för att flytta till stan.

...och på banken

Räntan! Inte minst jag har högljutt kritiserat bankräntan. Mindre men seriösa företagare fick betala runt 15 % för några år sedan om de överhuvudtaget fick låna. Nu kan privatpersoner låna till under 4 %. Ökad efterfrågan ger högre priser. Nu beror tyvärr inte den ökade efterfrågan på att vanligt folk har blivit rikare utan på att de kan låna, och lånar gör man till att rusta upp sin eländiga lägenhet, resa och att – ja, leva. Följden ger höjda priser.

Låt oss nu hoppas och göra vårt bästa för att Lettland med kvalitet ska kunna konkurrera i Västeuropa. Annars blir vi överhoppade av västeuropeiska investerare till förmån för Vitryssland och Ukraina med i och för sig dålig struktur och säkerhet men betydligt lägre lönekostnader.

Jä!

Det finns gott hopp. Lettland är ett säkert land. Tokan Repse rensade i myglandet under sin alltför korta tid som premiärminister. Produkter och tjänster anpassas och förädlas. Turismen har ökat kraftigt. Ryska stranddraggare i Jurmala har fått konkurrens från brittiska. Tyskarna har passerat det stadiet och ligger före liksom för 800 år sedan, då i form av korsriddare – de upptäcker nu småbyarna. T.o.m. – ni tror inte det är sant – svenskarna vågar sig hit! Tills nyligen ansåg sig svenska turister som tog sig till Riga centrum vara som Livingstone i Afrika på sin tid. – Nu vågar sig svenskar ut till hyddorna i Liepāja t ex.

I stan etableras nya företag och på stranden dväljs konserter, festivaler, badare, solare, surfare, skate-boardare, wake-boardare och vad nu tänkas kan.

Det är bra att så många utlänningar reser till Lettland när nu letterna är i Irland för att jobba och tjäna pengar.

Brunos bar i September

Christofer Tham

Hälsningar från Sydostasien

Lettland sett med thailändska ögon

Jag hade, under ett tre månaders besök i Europa våren 2005, även tillfälle att besöka Lettland under en majvecka. Det krävdes några vändor till den lettiska ambassaden i Stockholm innan jag hade mitt visum inklistrat i passet. Men det var det värt! Jag upplevde Lettland från sin bästa och soligaste sida. Jag besökte såväl storstad som landsbygd. Bäst trivdes jag på landet i östra Lettland. När man kommer från det tätbefolkade Thailand är det skönt att kunna uppleva tystnaden och lugnet på landsbygden. Över huvud taget tror jag att Lettland är ett idealiskt land att resa till för thailändare. Många av mina landsmän drömmer om att resa utomlands, åtminstone de i medelklassen såsom lärare, läkare, småföretagare osv. De flesta tänkte resmål, i Nordamerika, Australien eller Europa är dock för dyra. Östra Europa är då ett utmärkt alternativ. Att få se något vackert, exotiskt och intressant samtidigt som det ges tillfälle till shopping är det en thailändare förväntar sig av en utlandsresa. I Lettland kan man känna igen löne- och prisnivåer hemifrån.

På thailändsk TV hade jag innan min Europaresa sett ett reportage om en thailändsk restaurang i Lettland och den var jag naturligtvis tvungen att leta upp när jag var där. Det visade sig att den låg i Jurmala och att det var en kombinerad indisk, thailändsk och kinesisk restaurang och inredningen var därefter; lite av det ena och lite av det andra. Maten var heller inte den jag kunde förvänta mig på en thailändsk restaurang. God var den, men inte thailändsk! När jag frågade (den lettiska) serveringspersonalen efter restaurangchefen, visade sig han vara från Nepal!

Extra roligt för mig var att till en av världens största samlingar av ABC-böcker (som finns i Riga) kunna foga ett nytt språk, chong-språket, som talas i nordöstra Thailand.

Jag hoppas få tillfälle att besöka Lettland igen. Jag berättar också om landet för mina vänner och bekanta här i Thailand. Intresset är stort, men det går inte att skaffa visum härifrån. Lettland har ingen ambassad i Thailand. Det finns en honorärkonsul, men utan befogenhet att utfärda visum.

วีรธรรม อุษิวิบูลย์ (Veeratum Usiriboon)